

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 17ης Ιουνίου 2021*

«Προδικαστική παραπομπή – Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις – Κανονισμός (ΕΕ) 1215/2012 – Διεθνής δικαιοδοσία, αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις – Άρθρο 7, σημείο 2 – Ειδική δωσιδικία σε ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας – Τόπος όπου συνέβη ή ενδέχεται να συμβεί το ζημιογόνο γεγονός – Πρόσωπο που επικαλείται προσβολή του δικαιώματός του στην προσωπικότητα λόγω της δημοσιεύσεως άρθρου στο διαδίκτυο – Τόπος επελεύσεως της ζημίας – Κέντρο των συμφερόντων του εν λόγω προσώπου»

Στην υπόθεση C-800/19,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το *Sąd Apelacyjny w Warszawie* (εφετείο Βαρσοβίας, Πολωνία) με απόφαση της 30ής Οκτωβρίου 2019, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 30 Οκτωβρίου 2019, στο πλαίσιο της δίκης

Mittelbayerischer Verlag KG

κατά

SM,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.-C. Bonichot, πρόεδρο τμήματος, R. Silva de Lapuerta (εισηγήτρια), Αντιπρόεδρο του Δικαστηρίου, L. Bay Larsen, M. Safjan και N. Jääskinen, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Bobek

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Mittelbayerischer Verlag KG, εκπροσωπούμενη από τον P. Niezgodka, adwokat,
- ο SM, εκπροσωπούμενος από τον M. Brzozowska-Pasieka, adwokat, και τον S. Topa, radca prawny,

* Γλώσσα διαδικασίας: η πολωνική.

- η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον B. Majczyna,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις M. Heller και K. Herrmann,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 23ης Φεβρουαρίου 2021,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 7, σημείο 2, του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2012, L 351, σ. 1).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Mittelbayerischer Verlag KG και του SM σχετικά με προβαλλόμενη προσβολή του δικαιώματός του στην προσωπικότητα λόγω της δημοσίευσής ενός άρθρου στον ιστότοπο της εν λόγω εταιρίας.

Το νομικό πλαίσιο

- 3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 4, 15 και 16 του κανονισμού 1215/2012 έχουν ως εξής:
 - «(4) Ορισμένες διαφορές μεταξύ των εθνικών κανόνων για τη δικαιοδοσία και την αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων δυσχεραίνουν την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Είναι ουσιώδης η θέσπιση διατάξεων σχετικά με την ενοποίηση των κανόνων σύγκρουσης δικαιοδοσίας στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ώστε να εξασφαλίζεται ταχεία και απλή αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων που εκδίδονται σε κράτος μέλος.
- [...]
- (15) Οι κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας θα πρέπει να παρουσιάζουν υψηλό βαθμό προβλεψιμότητας και να βασίζονται στην αρχή της γενικής δωσιδικίας της κατοικίας του εναγομένου. Η δωσιδικία αυτή θα πρέπει να ισχύει πάντοτε, εκτός από μερικές συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου το επίδικο αντικείμενο ή η αυτονομία των διαδίκων δικαιολογεί άλλο συνδετικό στοιχείο. Η κατοικία των νομικών προσώπων πρέπει να καθορίζεται αυτοτελώς ώστε να αυξάνεται η διαφάνεια των κοινών κανόνων και να αποφεύγονται οι συγκρούσεις δικαιοδοσίας.
- (16) Η δωσιδικία της κατοικίας του εναγομένου πρέπει να συμπληρωθεί από εναλλακτικές δωσιδικίες που θα ισχύουν λόγω του στενού συνδέσμου μεταξύ του δικαστηρίου και της διαφοράς ή για την ορθή απονομή της δικαιοσύνης. Η ύπαρξη στενού συνδέσμου θα πρέπει να παρέχει ασφάλεια δικαίου και να αποφεύγεται το ενδεχόμενο ο εναγόμενος να ενάγεται ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους το οποίο δεν μπορούσε ευλόγως να προβλέψει. Αυτό το στοιχείο είναι σημαντικό, ιδίως σε διαφορές που αφορούν εξωσυμβατικές υποχρεώσεις οι οποίες απορρέουν από παραβιάσεις της ιδιωτικότητας και του δικαιώματος της προσωπικότητας, περιλαμβανομένης της δυσφήμισης.»

- 4 Το άρθρο 4 του κανονισμού αυτού, το οποίο περιλαμβάνεται στο τμήμα 1, που φέρει τον τίτλο «Γενικές διατάξεις», του κεφαλαίου II του κανονισμού, ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:
- «Με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος κανονισμού, τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους στο έδαφος κράτους μέλους ενάγονται ενώπιον των δικαστηρίων αυτού του κράτους μέλους, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους.»
- 5 Το άρθρο 5 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο περιλαμβάνεται στο ως άνω τμήμα 1, προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:
- «Τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους σε κράτος μέλος μπορούν να εναχθούν ενώπιον των δικαστηρίων άλλου κράτους μέλους μόνο σύμφωνα με τους κανόνες που περιλαμβάνονται στα τμήματα 2 έως 7 του παρόντος κεφαλαίου.»
- 6 Το άρθρο 7 του ίδιου κανονισμού, το οποίο περιλαμβάνεται στο τμήμα 2, που φέρει τον τίτλο «Ειδικές δικαιοδοσίες», του κεφαλαίου II του κανονισμού, προβλέπει στο σημείο 2 τα εξής:
- «Πρόσωπο που έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος μπορεί να εναχθεί σε άλλο κράτος μέλος:
- [...]
- 2) ως προς ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου συνέβη ή ενδέχεται να συμβεί το ζημιογόνο γεγονός.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 7 Ο SM είναι Πολωνός πολίτης, κάτοικος Βαρσοβίας, ο οποίος κατά τη διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου υπήρξε κρατούμενος στο στρατόπεδο του Άουσβιτς (Πολωνία). Συμμετέχει σε δράσεις που σκοπούν στη διατήρηση στη συνείδηση του κοινωνικού συνόλου της μνήμης των θυμάτων των εγκλημάτων που διέπραξε η Ναζιστική Γερμανία σε βάρος των Πολωνών κατά τη διάρκεια αυτού του πολέμου.
- 8 Η Mittelbayerischer Verlag είναι εταιρία με έδρα το Ratisbonne (Γερμανία). Εκδίδει στον ιστότοπό της μια τοπική εφημερίδα στη γερμανική γλώσσα, η οποία είναι επίσης προσβάσιμη από άλλες χώρες, μεταξύ των οποίων η Πολωνία.
- 9 Στις 15 Απριλίου 2017, δημοσιεύθηκε στον εν λόγω ιστότοπο ένα άρθρο με τίτλο «Ein Kämpfer und sein Zweites Leben» («Ένας μαχητής και η δεύτερη ζωή του»). Το άρθρο αυτό, το οποίο έχει ως αντικείμενο τα βιώματα, κατά τη διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου και μετά από αυτόν, του Israel Offman, Εβραίου επιζώντα του Ολοκαυτώματος, αναφέρει ότι η αδελφή του τελευταίου «δολοφονήθηκε στο πολωνικό στρατόπεδο εξοντώσεως της Treblinka».
- 10 Το αιτούν δικαστήριο, ήτοι το Sąd Apelacyjny w Warszawie (εφετείο Βαρσοβίας, Πολωνία), επισημαίνει ότι είναι ιστορικά αδιαμφισβήτητο ότι το στρατόπεδο της Treblinka ήταν ναζιστικό στρατόπεδο εξοντώσεως το οποίο βρισκόταν στο κατεχόμενο, κατά τη διάρκεια Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, πολωνικό έδαφος.

- 11 Κατά το αιτούν δικαστήριο, η φράση «πολωνικό στρατόπεδο εξοντώσεως της Treblinka» παρέμεινε δημοσιευμένη για λίγες μόνον ώρες στο διαδίκτυο, έως ότου, κατόπιν παρεμβάσεων του πολωνικού προξενείου στο Μόναχο (Γερμανία), μέσω μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, η φράση αυτή αντικαταστάθηκε από τη φράση «δολοφονήθηκε από τους ναζί στο γερμανικό ναζιστικό στρατόπεδο εξοντώσεως της Treblinka στην κατεχόμενη Πολωνία».
- 12 Στις 27 Νοεμβρίου 2017, ο SM άσκησε αγωγή κατά της Mittelbayerischer Verlag ενώπιον του Sąd Okręgowy w Warszawie (περιφερειακού δικαστηρίου Βαρσοβίας, Πολωνία), με αίτημα την προστασία του δικαιώματός του στην προσωπικότητα, και ιδίως της εθνικής του ταυτότητας και της εθνικής του αξιοπρέπειας, τις οποίες προσέβαλε η χρήση της εν λόγω φράσεως.
- 13 Προς θεμελίωση της διεθνούς δικαιοδοσίας του εν λόγω δικαστηρίου, ο SM επικαλέστηκε την απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 2011, eDate Advertising κ.λπ. (C-509/09 και C-161/10, EU:C:2011:685).
- 14 Η Mittelbayerischer Verlag προέβαλε ένσταση απαραδέκτου λόγω ελλείψεως διεθνούς δικαιοδοσίας των πολωνικών δικαστηρίων για την εκδίκαση της αγωγής του SM, υποστηρίζοντας ότι, σε αντίθεση με τις επίμαχες περιπτώσεις στις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκε η ως άνω απόφαση, το άρθρο το οποίο δημοσιεύθηκε στον ιστότοπό της δεν αφορούσε άμεσα τον SM. Προσθέτει δε ότι η δραστηριότητά της περιορίζεται στην περιφέρεια του Άνω Παλατινάτου (Γερμανία) και ότι η εφημερίδα την οποία εκδίδει στον ιστότοπό της εστιάζει, κατά κύριο λόγο, σε τοπικά νέα και είναι διαθέσιμη μόνο στη γερμανική γλώσσα.
- 15 Συναφώς, η Mittelbayerischer Verlag, αναφερόμενη στην απαίτηση περί προβλεψιμότητας των κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπει ο κανονισμός 1215/2012, υποστήριξε ότι, υπό τις περιστάσεις αυτές, δεν μπορούσε αντικειμενικώς να προβλέψει τη διεθνή δικαιοδοσία των πολωνικών δικαστηρίων. Ως εκ τούτου, κατά την άποψή της, θα έπρεπε να εφαρμοστεί όχι το άρθρο 7, σημείο 2, του εν λόγω κανονισμού, αλλά το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού, το οποίο θα είχε ως συνέπεια να αναγνωρισθεί η διεθνής δικαιοδοσία των γερμανικών δικαστηρίων.
- 16 Με διάταξη της 5ης Απριλίου 2019, το Sąd Okręgowy w Warszawie (περιφερειακό δικαστήριο Βαρσοβίας) απέρριψε την ένσταση απαραδέκτου που προέβαλε η Mittelbayerischer Verlag και έκρινε ότι συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις για την εκδίκαση της αγωγής που είχε ασκήσει ο SM κατά το άρθρο 7, σημείο 2, του κανονισμού 1215/2012. Συγκεκριμένα, κατά το εν λόγω δικαστήριο, στο μέτρο που η πρόσβαση στον ιστότοπο της Mittelbayerischer Verlag καθώς και στο επίμαχο άρθρο που δημοσιεύθηκε σε αυτόν ήταν δυνατή από την Πολωνία και στο μέτρο που η φράση «πολωνικό στρατόπεδο εξοντώσεως», η οποία χρησιμοποιείται στο άρθρο αυτό, ήταν ικανή να προσελκύσει την προσοχή των Πολωνών αναγνωστών, η Mittelbayerischer Verlag θα μπορούσε να προβλέψει ότι το έδαφος της Πολωνίας ήταν δυνατό να θεωρηθεί ως τόπος στον οποίο λαμβάνει χώρα προσβολή του δικαιώματος στην προσωπικότητα των Πολωνών αναγνωστών και ότι η ίδια ήταν πιθανό να εναχθεί ενώπιον των πολωνικών δικαστηρίων.
- 17 Στις 25 Απριλίου 2019, η Mittelbayerischer Verlag άσκησε έφεση κατά της ανωτέρω διατάξεως ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, του Sąd Apelacyjny w Warszawie (εφετείου Βαρσοβίας), προβάλλοντας παράβαση του άρθρου 7, σημείο 2, του κανονισμού 1215/2012. Κατά την άποψή της, η ως άνω διάταξη εφαρμόστηκε μολονότι η ίδια δεν μπορούσε ευλόγως να προβλέψει ότι θα ασκούνταν κατ' αυτής αγωγή ενώπιον των πολωνικών δικαστηρίων συνεπεία της δημοσιεύσεως του εν λόγω άρθρου, δεδομένου ότι το περιεχόμενο του άρθρου δεν αφορά ούτε τον SM ούτε καν τη Δημοκρατία της Πολωνίας.

- 18 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι μέχρι σήμερα τα πολωνικά δικαστήρια αποφαινόμενα σε παρόμοιες περιπτώσεις ότι έχουν διεθνή δικαιοδοσία. Εντούτοις, διερωτάται ως προς την ερμηνεία της εν λόγω διατάξεως, ιδίως υπό το πρίσμα της απαιτήσεως περί προβλεψιμότητας των κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας που θεσπίζει ο κανονισμός 1215/2012, στην οποία αναφέρονται οι αιτιολογικές σκέψεις 15 και 16 του κανονισμού.
- 19 Ειδικότερα, το αιτούν δικαστήριο, αν και αναγνωρίζει ότι η φράση «πολωνικό στρατόπεδο εξοντώσεως», που απαντά στο επίμαχο άρθρο στο πλαίσιο της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί, μπορεί να γίνει αντιληπτή κατά τρόπο αρνητικό στην Πολωνία, δημιουργώντας σε ένα τμήμα του κοινού την εντύπωση ότι οι Πολωνοί είναι υπεύθυνοι για τη δημιουργία των στρατοπέδων εξοντώσεως και των εγκλημάτων που διαπράχθηκαν σε αυτά, καθώς επίσης να σοκάρει τα πρόσωπα τα οποία είχαν τα ίδια φυλακισθεί στα εν λόγω στρατόπεδα ή των οποίων οι συγγενείς βρήκαν τον θάνατο στα χέρια των γερμανικών δυνάμεων κατοχής κατά τη διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, εντούτοις διερωτάται εάν υπό το πρίσμα των ιδιαίτερων περιστάσεων και μόνον της διαφοράς αυτής είναι δυνατό να θεωρηθεί ότι η Mittelbayerischer Verlag μπορούσε ευλόγως να προβλέψει ότι θα μπορούσε να εναχθεί ενώπιον πολωνικού δικαστηρίου, για τον λόγο ότι το περιεχόμενο του εν λόγω άρθρου προσέβαλε το δικαίωμα στην προσωπικότητα των προσώπων που είναι κάτοικοι Πολωνίας, καίτοι το κείμενό του, ακόμη και υπό την ευρύτερη δυνατή ερμηνεία, ουδόλως προσάπτει στον SM ή σε οποιονδήποτε άλλον Πολωνό ότι διέπραξε οιαδήποτε πράξη, ούτε τον αφορά άμεσα ή έμμεσα.
- 20 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι οι περιστάσεις αυτές διαφέρουν από εκείνες των υποθέσεων επί των οποίων εκδόθηκαν οι αποφάσεις της 25ης Οκτωβρίου 2011, eDate Advertising κ.λπ. (C-509/09 και C-161/10, EU:C:2011:685), και της 17ης Οκτωβρίου 2017, Bolagsupplysningen και Iljan (C-194/16, EU:C:2017:766), στις οποίες τα επίμαχα δημοσιεύματα αφορούσαν άμεσα τα οικεία φυσικά και νομικά πρόσωπα, τα οποία ανέφεραν με το ονοματεπώνυμό τους ή με την εταιρική επωνυμία τους.
- 21 Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι άλλοι δυνητικοί ενάγοντες, ήτοι Πολωνοί κάτοικοι άλλων κρατών μελών, θα μπορούσαν να επικαλεστούν τους ίδιους λόγους με αυτούς που προβάλλει ο SM προς δικαιολόγηση της διεθνούς δικαιοδοσίας των πολωνικών δικαστηρίων, προκειμένου να θεμελιώσουν τη διεθνή δικαιοδοσία των δικαστηρίων του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται το κέντρο των συμφερόντων τους. Επομένως, τυχόν αναγνώριση της διεθνούς δικαιοδοσίας των πολωνικών δικαστηρίων βάσει του άρθρου 7, σημείο 2, του κανονισμού 1215/2012 θα ισοδυναμούσε επίσης με την παραδοχή ότι η Mittelbayerischer Verlag όφειλε να προβλέψει ότι, δημοσιεύοντας το επίμαχο άρθρο, μπορούσε να εναχθεί ενώπιον των δικαστηρίων οποιουδήποτε κράτους μέλους.
- 22 Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, αν το Δικαστήριο κρίνει ότι είναι δυνατή η θεμελίωση της διεθνούς δικαιοδοσίας δυνάμει της διατάξεως αυτής υπό περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης, τότε είναι αναγκαίο να προσδιοριστούν ακριβέστερα τα κριτήρια αξιολογήσεως βάσει των οποίων ένα εθνικό δικαστήριο αποφαινεται περί της διεθνούς δικαιοδοσίας του.

23 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Sąd Apelacyjny w Warszawie (εφετείο Βαρσοβίας), αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 7, σημείο 2, του κανονισμού [1215/2012] την έννοια ότι η δικαιοδοσία που βασίζεται στη δωσιδικία του κέντρου των συμφερόντων έχει εφαρμογή σε υπόθεση αγωγής φυσικού προσώπου για την προστασία του δικαιώματός του στην προσωπικότητα, στην περίπτωση κατά την οποία το διαδικτυακό δημοσίευμα από το οποίο φέρεται ότι απορρέει η προσβολή του εν λόγω δικαιώματος δεν περιέχει πληροφορίες που αφορούν άμεσα ή έμμεσα το συγκεκριμένο φυσικό πρόσωπο, αλλά περιλαμβάνει πληροφορίες ή ισχυρισμούς που υπαινίσσονται τη διάπραξη καταδικαστέων ενεργειών εκ μέρους κοινότητας στην οποία ανήκει ο ενάγων (εν προκειμένω: του [πολωνικού] έθνους), γεγονός από το οποίο απορρέει, κατά τον ενάγοντα, η προσβολή του δικαιώματός του στην προσωπικότητα;

2) Στην περίπτωση προστασίας του δικαιώματος στην προσωπικότητα από περιουσιακή και μη ζημία λόγω προσβολών μέσω του διαδικτύου, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την εκτίμηση των βάσεων δικαιοδοσίας που προσδιορίζονται στο άρθρο 7, σημείο 2, του κανονισμού [1215/2012], δηλαδή στο πλαίσιο της εκτίμησης εάν το εθνικό δικαστήριο αποτελεί το δικαστήριο του τόπου όπου συνέβη ή ενδέχεται να συμβεί το ζημιολόγο γεγονός, τα εξής στοιχεία:

- το ενδιαφερόμενο κοινό στο οποίο απευθύνεται, κατ' αρχήν, ο ιστότοπος στον οποίο διαπράχθηκε η παράβαση,
- η γλώσσα στην οποία έχουν συνταχθεί το περιεχόμενο του ιστότοπου και το επίμαχο δημοσίευμα,
- το χρονικό διάστημα κατά τη διάρκεια του οποίου οι επίμαχες πληροφορίες παρέμειναν αναρτημένες στο διαδίκτυο και προσβάσιμες στο κοινό,
- οι ιδιαίτερες περιστάσεις του ενάγοντος, όπως τα βιώματά του κατά τον πόλεμο και η τρέχουσα κοινωνική του δραστηριότητα, που προβάλλονται στην υπό εξέταση υπόθεση ως δικαιολογητική βάση ειδικού δικαιώματός του να αντιταχθεί δικαστικώς στη διάδοση ισχυρισμών κατά συγκεκριμένης κοινότητας, της οποίας ο ενάγων είναι μέλος;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

24 Με τα προδικαστικά ερωτήματά του, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 7, σημείο 2, του κανονισμού 1215/2012 έχει την έννοια ότι το δικαστήριο του τόπου στον οποίο βρίσκεται το κέντρο των συμφερόντων προσώπου που ισχυρίζεται ότι υπέστη προσβολή του δικαιώματός του στην προσωπικότητα λόγω περιεχομένου που αναρτήθηκε σε ιστότοπο έχει διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκαση, ως προς το σύνολο της προβαλλόμενης ζημίας, αγωγής αποζημίωσης την οποία ασκεί το εν λόγω πρόσωπο μόνον εφόσον από το περιεχόμενο αυτό καθίσταται δυνατό να προσδιοριστεί, άμεσα ή έμμεσα, η ταυτότητα του εν λόγω προσώπου ατομικώς.

25 Από τις αιτιολογικές σκέψεις 4 και 15 του κανονισμού 1215/2012 προκύπτει ότι σκοπός του κανονισμού είναι η ενοποίηση των κανόνων συγκρούσεως δικαιοδοσίας στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις με τη θέσπιση κανόνων περί διεθνούς δικαιοδοσίας οι οποίοι παρουσιάζουν

υψηλό βαθμό προβλεψιμότητας. Συνεπώς, ο κανονισμός αυτός υπηρετεί τον σκοπό της ασφάλειας δικαίου, υπό την έννοια της ενίσχυσης της δικαστικής προστασίας των προσώπων που είναι εγκατεστημένα εντός της Ένωσης, παρέχοντας στον μεν ενάγοντα τη δυνατότητα να προσδιορίζει ευχερώς το δικαστήριο στο οποίο μπορεί να ασκήσει αγωγή, στον δε εναγόμενο τη δυνατότητα να προβλέπει ευλόγως το δικαστήριο ενώπιον του οποίου μπορεί να εναχθεί (απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 2018, Feniks, C-337/17, EU:C:2018:805, σκέψη 34).

- 26 Ως παρέκκλιση από τη δωσιδικία την οποία προβλέπει το άρθρο 4 του κανονισμού 1215/2012, δηλαδή αυτή των δικαστηρίων του κράτους μέλους εντός του οποίου έχει την κατοικία του ο εναγόμενος, η οποία αποτελεί τον γενικό κανόνα, ο κανόνας περί βάσεως ειδικής διεθνούς δικαιοδοσίας ως προς ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας, ο οποίος διατυπώνεται στο άρθρο 7, σημείο 2, του κανονισμού, χρήζει στενής ερμηνείας (πρβλ. απόφαση της 8ης Μαΐου 2019, Kerr, C-25/18, EU:C:2019:376, σκέψεις 21 και 22 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 27 Αυτός ο κανόνας ειδικής δωσιδικίας στηρίζεται στην ύπαρξη ιδιαίτερος στενού συνδέσμου μεταξύ της διαφοράς και των δικαστηρίων του τόπου στον οποίο συνέβη ή ενδέχεται να συμβεί το ζημιογόνο γεγονός, βάσει του οποίου δικαιολογείται η διεθνής δικαιοδοσία των δικαστηρίων αυτών για λόγους εύρυθμης λειτουργίας της δικαιοσύνης και αποτελεσματικής οργάνωσης της δίκης (απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 2017, Bolagsupplysningen και Ilsjan, C-194/16, EU:C:2017:766, σκέψη 26 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 28 Όπως επισημαίνεται στην αιτιολογική σκέψη 16 του κανονισμού 1215/2012, η οποία πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά την ερμηνεία του άρθρου 7, σημείο 2, του κανονισμού, η ύπαρξη στενού συνδέσμου μεταξύ του δικαστηρίου και της ένδικης διαφοράς θα πρέπει να παρέχει ασφάλεια δικαίου και να αποφεύγεται το ενδεχόμενο ο εναγόμενος να ενάγεται ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους το οποίο δεν μπορούσε ευλόγως να προβλέψει. Αυτό το στοιχείο είναι σημαντικό, ιδίως σε διαφορές που αφορούν εξωσυμβατικές υποχρεώσεις οι οποίες απορρέουν από παραβιάσεις της ιδιωτικότητας και προσβολές του δικαιώματος της προσωπικότητας, περιλαμβανομένης της δυσφήμισης (απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 2017, Bolagsupplysningen και Ilsjan, C-194/16, EU:C:2017:766, σκέψη 28).
- 29 Εξάλλου, κατά πάγια νομολογία, η έκφραση «τόπος όπου συνέβη ή ενδέχεται να συμβεί το ζημιογόνο γεγονός» δηλώνει τόσο τον τόπο όπου συνέβη το γενεσιουργό της ζημίας γεγονός, όσο και τον τόπο όπου επήλθε η ζημία. Και οι δύο αυτοί τόποι μπορούν, αναλόγως των περιστάσεων, να παράσχουν ιδιαίτερος χρήσιμα στοιχεία όσον αφορά τη διεξαγωγή της αποδεικτικής διαδικασίας και την οργάνωση της δίκης (απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 2017, Bolagsupplysningen και Ilsjan, C-194/16, EU:C:2017:766, σκέψη 29 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 30 Εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται κατά πόσον, υπό περιστάσεις όπως αυτές της διαφοράς της κύριας δίκης, είναι δυνατό να αποφανθεί ότι έχει διεθνή δικαιοδοσία βάσει του τόπου επελεύσεως της προβαλλόμενης ζημίας.
- 31 Συναφώς, όσον αφορά το συγκεκριμένο πλαίσιο του διαδικτύου, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι, σε περίπτωση προβαλλόμενης προσβολής του δικαιώματος της προσωπικότητας, το πρόσωπο που θεωρεί ότι θίγεται λόγω πληροφοριών που δημοσιεύθηκαν στο Διαδίκτυο έχει την ευχέρεια να ασκήσει αγωγή με αίτημα την επιδίκαση χρηματικής ικανοποίησης για το σύνολο της προκληθείσας ζημίας ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται το κέντρο των συμφερόντων του (απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 2017, Bolagsupplysningen και Ilsjan, C-194/16, EU:C:2017:766, σκέψη 32 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 32 Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι η δυνατότητα αυτή δικαιολογείται για λόγους ορθής απονομής της δικαιοσύνης και όχι για να προστατευθεί ειδικώς ο ενάγων (πρβλ. απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 2017, *Bolagsupplysningen* και *Ilsjan*, C-194/16, EU:C:2017:766, σκέψη 38).
- 33 Πράγματι, ο κανόνας της ειδικής δωσιδικίας σε ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας ο οποίος προβλέπεται στο άρθρο 7, σημείο 2, του κανονισμού 1215/2012 δεν επιδιώκει τον ίδιο σκοπό με τους κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας οι οποίοι περιλαμβάνονται στα τμήματα 3 έως 5 του κεφαλαίου II του κανονισμού και αποσκοπούν στην ενίσχυση της προστασίας του ασθενέστερου διαδίκου (απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 2017, *Bolagsupplysningen* και *Ilsjan*, C-194/16, EU:C:2017:766, σκέψη 39 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 34 Επιπλέον, στις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν οι αποφάσεις της 25ης Οκτωβρίου 2011, *eDate Advertising* κ.λπ. (C-509/09 και C-161/10, EU:C:2011:685), και της 17ης Οκτωβρίου 2017, *Bolagsupplysningen* και *Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:766), το Δικαστήριο έκρινε ότι η διεθνής δικαιοδοσία του δικαστηρίου του τόπου όπου ο θιγόμενος έχει το κέντρο των συμφερόντων του είναι σύμφωνη προς τον σκοπό της προβλεψιμότητας της διεθνούς δικαιοδοσίας, δεδομένου ότι ο φορέας μετάδοσης πληροφοριών δυσφημιστικού περιεχομένου είναι σε θέση, κατά τον χρόνο δημοσίευσής των επίμαχων πληροφοριών στο διαδίκτυο, να γνωρίζει τα κέντρα συμφερόντων των προσώπων που αποτελούν αντικείμενο του δημοσιεύματος, και επομένως το κριτήριο του κέντρου των συμφερόντων παρέχει ταυτοχρόνως στον μεν ενάγοντα τη δυνατότητα να προσδιορίζει ευχερώς το δικαστήριο ενώπιον του οποίου μπορεί να ασκήσει αγωγή, στον δε εναγόμενο τη δυνατότητα να προβλέπει ευλόγως το δικαστήριο ενώπιον του οποίου μπορεί να εναχθεί (αποφάσεις της 25ης Οκτωβρίου 2011, *eDate Advertising* κ.λπ., C-509/09 και C-161/10, EU:C:2011:685, σκέψη 50, και της 17ης Οκτωβρίου 2017, *Bolagsupplysningen* και *Ilsjan*, C-194/16, EU:C:2017:766, σκέψη 35).
- 35 Οι υποθέσεις αυτές αφορούσαν περιπτώσεις στις οποίες δημοσιεύματα που αναρτήθηκαν στο διαδίκτυο αφορούσαν άμεσα τα πρόσωπα που υποστήριζαν ότι υπέστησαν προσβολή του δικαιώματός τους στην προσωπικότητα, καθόσον τα εν λόγω πρόσωπα μνημονεύονταν ονομαστικώς στα δημοσιεύματα αυτά.
- 36 Εντούτοις, σε αντίθεση με τις εν λόγω υποθέσεις, η υπόθεση της κύριας δίκης αφορά περίπτωση κατά την οποία το περιεχόμενο που αναρτήθηκε στο διαδίκτυο στον ιστότοπο της *Mittelbayerischer Verlag*, δεν αναφερόταν καθ' οιονδήποτε τρόπο, όπως επισημαίνει το αιτούν δικαστήριο, είτε άμεσα είτε έμμεσα, στο πρόσωπο που θεωρεί ότι υπέστη προσβολή του δικαιώματός του στην προσωπικότητα, ακόμη και εάν το περιεχόμενο αυτό ήθελε ερμηνευθεί κατά τρόπο ευρύ. Συγκεκριμένα, το εν λόγω πρόσωπο στήριξε τις αξιώσεις του στην προσβολή της εθνικής του ταυτότητας και της εθνικής του αξιοπρέπειας, η οποία απορρέει, όπως υποστηρίζει, από τη χρήση της φράσεως «πολωνικό στρατόπεδο εξοντώσεως της *Treblinka*».
- 37 Η αναγνώριση, ωστόσο, στο δικαστήριο του τόπου στον οποίο βρίσκεται το κέντρο των συμφερόντων του εν λόγω προσώπου διεθνούς δικαιοδοσίας για την εκδίκαση, ως προς το σύνολο της προβαλλόμενης ζημίας, της ασκηθείσας από αυτό αγωγής, οσάκις το εν λόγω πρόσωπο ούτε κατονομάζεται ούτε εμμέσως προσδιορίζεται ατομικώς στο εν λόγω περιεχόμενο, θα έθιγε την προβλεψιμότητα των κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας που θεσπίζει ο κανονισμός 1215/2012 και την ασφάλεια δικαίου την οποία ο εν λόγω κανονισμός σκοπεί να εγγυηθεί, ιδίως έναντι του προσώπου το οποίο προβαίνει στη δημοσίευση του οικείου περιεχομένου.

- 38 Πράγματι, ο τελευταίος δεν δύναται ευλόγως να προβλέψει ότι θα εναχθεί ενώπιον του εν λόγω δικαστηρίου, καθόσον, κατά το χρονικό σημείο κατά το οποίο προβαίνει σε ανάρτηση περιεχομένου στο διαδίκτυο, δεν είναι σε θέση να γνωρίζει τα κέντρα των συμφερόντων προσώπων στα οποία το περιεχόμενο αυτό δεν αναφέρεται καθ' οιονδήποτε τρόπο.
- 39 Αντίθετη ερμηνεία θα οδηγούσε σε πολλαπλασιασμό των δυνητικών βάσεων διεθνούς δικαιοδοσίας και θα μπορούσε, ως εκ τούτου, να επηρεάσει δυσμενώς την προβλεψιμότητα των κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας που θεσπίζει ο κανονισμός 1215/2012, καθώς και, συνακολούθως, να θίξει την αρχή της ασφάλειας δικαίου ως θεμέλιο του κανονισμού αυτού (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 13ης Ιουλίου 2006, Roche Nederland κ.λπ., C-539/03, EU:C:2006:458, σκέψη 37).
- 40 Εξάλλου, πέραν του γεγονότος ότι οι παρεκκλίσεις από την αρχή της γενικής δωσιδικίας της κατοικίας του εναγομένου πρέπει να έχουν τον χαρακτήρα εξαιρέσεως και να ερμηνεύονται στενά (απόφαση της 31ης Ιανουαρίου 2018, Hofsoe, C-106/17, EU:C:2018:50, σκέψη 40 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία), μια ερμηνεία του άρθρου 7, σημείο 2, του κανονισμού 1215/2012 κατά την οποία, σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, το δικαστήριο του τόπου στον οποίο βρίσκεται το κέντρο των συμφερόντων ενός προσώπου που ισχυρίζεται ότι υπέστη προσβολή του δικαιώματός του στην προσωπικότητα λόγω περιεχομένου που αναρτήθηκε σε ιστότοπο έχει διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκαση, ως προς το σύνολο της προβαλλόμενης ζημίας, αγωγής αποζημιώσεως την οποία ασκεί το εν λόγω πρόσωπο, θα παρέβλεπε το θεμέλιο του κανόνα ειδικής δωσιδικίας που προβλέπεται στην εν λόγω διάταξη, ήτοι την ύπαρξη ιδιαιτέρως στενού συνδέσμου μεταξύ της διαφοράς και των δικαστηρίων των οποίων τη διεθνή δικαιοδοσία καθιερώνει ο εν λόγω κανόνας, σκοπός του οποίου, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 28 της παρούσας αποφάσεως, είναι να παράσχει ασφάλεια δικαίου και να αποτρέψει το ενδεχόμενο το πρόσωπο που φέρεται να προσέβαλε το δικαίωμα αυτό να ενάγεται ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους το οποίο δεν μπορούσε ευλόγως να προβλέψει.
- 41 Επομένως, μόνον η ύπαρξη του εν λόγω συνδέσμου επιτρέπει παρέκκλιση, δυνάμει της ως άνω διατάξεως, από την κατ' αρχήν δικαιοδοσία η οποία προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού και απονέμεται στα δικαστήρια του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου έχει την κατοικία του ο εναγόμενος.
- 42 Προκειμένου να καταστεί δυνατή η επίτευξη των επιδιωκόμενων από τον κανονισμό 1215/2012 σκοπών της προβλεψιμότητας των κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας που θεσπίζει ο κανονισμός και της ασφάλειας δικαίου, ο ως άνω σύνδεσμος πρέπει, στην περίπτωση κατά την οποία ένα πρόσωπο ισχυρίζεται ότι υπέστη προσβολή του δικαιώματός του στην προσωπικότητα λόγω περιεχομένου που αναρτήθηκε στο διαδίκτυο, να στηρίζεται σε στοιχεία όχι αποκλειστικώς υποκειμενικά, σχετιζόμενα με την ατομική και μόνον ευαισθησία του εν λόγω προσώπου, αλλά αντικειμενικά και επαληθεύσιμα, τα οποία να καθιστούν δυνατό, αμέσως ή εμμέσως, τον προσδιορισμό της ταυτότητας του οικείου προσώπου ατομικώς.
- 43 Το γεγονός δε ότι ένα πρόσωπο ανήκει απλώς σε μια ευρεία ομάδα η οποία μπορεί να προσδιοριστεί, όπως είναι αυτή στην οποία αναφέρεται το αιτούν δικαστήριο με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, δεν καθιστά ομοίως δυνατή την επίτευξη των ανωτέρω σκοπών της προβλεψιμότητας των κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας και της ασφάλειας δικαίου, δεδομένου ότι τα κέντρα των συμφερόντων των μελών μιας τέτοιας ομάδας είναι πιθανό να βρίσκονται σε οποιοδήποτε κράτος μέλος της Ένωσης.

- 44 Εν προκειμένω, ο SM προδήλως δεν προσδιορίζεται ατομικώς, είτε άμεσα είτε έμμεσα, στο περιεχόμενο που αναρτήθηκε στον ιστότοπο της Mittelbayerischer Verlag, αλλά θεωρεί ότι η χρήση, στο εν λόγω περιεχόμενο, της φράσεως την οποία αμφισβητεί συνιστά, λαμβανομένης υπόψη της ιδιότητάς του ως Πολωνού πολίτη, προσβολή του δικαιώματός του στην προσωπικότητα.
- 45 Υπό τις περιστάσεις αυτές, δεν υφίσταται ιδιαίτερος στενός σύνδεσμος μεταξύ του δικαστηρίου του τόπου στον οποίο βρίσκεται το κέντρο των συμφερόντων του προσώπου που επικαλείται το εν λόγω δικαίωμα στην προσωπικότητα και της σχετικής διαφοράς, με αποτέλεσμα το δικαστήριο αυτό να μην έχει διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκαση της ως άνω διαφοράς βάσει του άρθρου 7, σημείο 2, του κανονισμού 1215/2012.
- 46 Κατόπιν του συνόλου των προεκτεθέντων, στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 7, σημείο 2, του κανονισμού 1215/2012 έχει την έννοια ότι το δικαστήριο του τόπου στον οποίο βρίσκεται το κέντρο των συμφερόντων προσώπου που ισχυρίζεται ότι υπέστη προσβολή του δικαιώματός του στην προσωπικότητα λόγω περιεχομένου που αναρτήθηκε σε ιστότοπο έχει διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκαση, ως προς το σύνολο της προβαλλόμενης ζημίας, αγωγής αποζημιώσεως την οποία ασκεί το εν λόγω πρόσωπο μόνον εφόσον από το περιεχόμενο αυτό καθίσταται δυνατό να προσδιοριστεί, άμεσα ή έμμεσα, η ταυτότητα του εν λόγω προσώπου ατομικώς.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 47 Δεδομένου ότι η διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σε αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 7, σημείο 2, του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, έχει την έννοια ότι το δικαστήριο του τόπου στον οποίο βρίσκεται το κέντρο των συμφερόντων προσώπου που ισχυρίζεται ότι υπέστη προσβολή του δικαιώματός του στην προσωπικότητα λόγω περιεχομένου που αναρτήθηκε σε ιστότοπο έχει διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκαση, ως προς το σύνολο της προβαλλόμενης ζημίας, αγωγής αποζημιώσεως την οποία ασκεί το εν λόγω πρόσωπο μόνον εφόσον από το περιεχόμενο αυτό καθίσταται δυνατό να προσδιοριστεί, άμεσα ή έμμεσα, η ταυτότητα του εν λόγω προσώπου ατομικώς.

(υπογραφές)